

هزارپیچ غیرانتفاعی‌ها

گزارشی درباره مشکلات مدارس غیرانتفاعی

و گلایه‌های پرتکرار والدین که این روزها و در موعد ثبت نام، بیشتر مطرح است

گزارش
روز

روزنامه‌نگار
تیمسار هادی‌پور

اگر در همه سال‌هایی که گذشت، تعداد ساختمان‌های مدارس دولتی متناسب با تعداد بچه‌ها افزایش پیدا می‌کرد، تعداد دانش‌آموزان هر کلاس در نهایت ۲۵ نفر باقی می‌ماند، امکانات کلاس‌ها بیشتر می‌شد و معلمان جوان و با انگیزه را به تدریس جایگزین معلم‌های بازنشسته می‌کردند، والدین برای ثبت‌نام فرزندانشان در مدارس غیردولتی با آن شهریه‌های عجیب و غریب التماس نمی‌کردند. پدر و مادرها ماه‌ها زودتر از آغاز سال تحصیلی برای ثبت‌نام می‌روند و خوش حال اند که توانسته‌اند نام فرزندشان را در فلان مدرسه معروف ثبت کنند، اما سال تحصیلی که شروع می‌شود، اشکالات و ایرادهای فراوان می‌بینند. وضعیت مدارس غیردولتی شبیه یک زخم کهنه است و هر بار سرباز می‌کند، باعث عذاب والدین می‌شود. آزاردهندگی‌اش برای پدر و مادرهایی است که با اندیشه آموزش بهتر، محیط سالم‌تر و خدمات رفاهی، خودشان را رنج می‌دهند تا ناپس شهریه بر بیایند، غافل از اینکه از میان ۷۵۰ مدرسه غیردولتی که در شهر دایر است، مگر چند تا ایشان فضای وسیع، حیاط بازی و زمین ورزش دارند؟ چند تا با پانزده بیست دانش‌آموز در کلاس اداره می‌شوند؟ شهریه کدام‌ها متناسب با میزان امکانات است؟ و ابهامات دیگری پاسخ.

تجربه‌های تلخ

حالا دیگر ثبت‌نام در مدرسه غیرانتفاعی نشانه‌ای از رفاه و وضعیت خوب اقتصادی خانواده نیست؛ درواقع والدینی که یکی دو فرزند دارند، با هدف تربیت صحیح یا درس خوان شدن فرزند و موفقیت در کنکور رشته‌های خاص، مدرسه غیرانتفاعی را انتخاب می‌کنند، اما تلخ است که بگوییم آن طرف ماجرا چندان خبری نیست. در بهترین حالت مدرسه می‌تواند سمت و سوی آموزشی درست را طی و کودک را هدایت کند، ولی در بیشتر موارد به اندازه هزینه‌ای که پرداخت کرده‌اند، خروجی

ندیده‌اند. پسر اولش هم پنج سال در همان مدرسه غیردولتی درس خواند. برای همین، پسر دومش را هم همان جایی ثبت‌نام کرد، چون راهش نزدیک خانه است و می‌شود برای دوبردار یک سرویس گرفت. اعتراض زهرا به نحوه گرفتن شهریه است: دی ماه پسرم را ثبت‌نام کردم، البته بعد از مصاحبه. گفتند شهریه علی الحساب است، اما همان موقع ۵ میلیون تومان واریز کردم و ۵ میلیون تومان دیگر را باید تا پایان همین ماه واریز کنم. تعهد گرفتند که تا قبل از شروع سال تحصیلی ۱۵ میلیون یعنی نصف شهریه را تسویه کنم.

به امکانات مدرسه نقد دارد؛ مدرسه پسر دو ساختمان مجزا دارد و در این ساختمان فقط کلاس اولی‌ها هستند؛ «تا کلاس با ظرفیت ۳۰ نفر. این تعداد دانش‌آموز برای کلاس اول خیلی زیاد است، آن هم کلاس‌های کوچک. مثل همه مدارس غیردولتی یک ساختمان مسکونی است. نمازخانه هم ندارد. پسر دیگرم کلاس پنجم است و تا امروز حتی یک بار هم در مدرسه نماز خوانده است. بالاخره اگر مدرسه است، باید فکری به حال این بخش هم می‌کردند. المیرا مادر یک دختر کلاس هفتمی است. او انتقادات بسیاری به مدرسه

دارد، اما باز وقتی مقایسه می‌کند، خیالش راحت می‌شود؛ سطح کیفی خیلی از مدارس غیردولتی تعریف چندانی ندارد، اما در قیاس با مدارس دولتی مناسب‌تر است. دخترم رادو سال در مدرسه دولتی گذاشتم، اصلا تجربه خوبی نبود و برگشتم به مدرسه غیردولتی. مدرسه‌ای که دخترم را ثبت‌نام کردم، خانه کوچکی در یک کوچه فرعی در منطقه رضاشهر است؛ نه مشهور است و نه امکانات خاصی دارد، تنها مزیتش خلوتی کلاس هاست و اینکه پنجاه متر با خانه مان فاصله دارد.

همه سال‌های تحصیلی پسرش در مدارس غیردولتی گذشته، اما در هر مقطع، مدرسه را تغییر داده است. تجربه‌شان از سه سال متوسطه اول پردررس بوده است. محسن در این باره بود. یک ساختمان مجلل که با آن فضا، خانواده‌های مرفه را جذب می‌کرد، اما ایراد زیاد داشت. اول سال می‌گفتند زنگ ورزش بچه‌ها را می‌بریم سالن آستان قدس اما سه سال گذشت و هیچ جایی نبردند. هر بار یک سالن کوچک اجاره می‌کردند و تا آخر سال همان بود. ادامه می‌دهد: جلسات مشاوره برای

شهریه؛ موضوع بیشترین شکایت از غیرانتفاعی‌ها

کارشناس مسئول مدارس غیردولتی استان به گله‌مندی‌ها پاسخ می‌دهد

گلایه‌های والدین فراوان است. فضای انتشار همه درد دل‌های شهروندان را نداریم، ولی اعتراضات رایج‌گوش محمد طیبی، کارشناس مسئول مدارس و مراکز غیردولتی آموزش و پرورش استان، رسانندیم و پاسخ‌هایش را برای انتقال به والدین در اینجا ثبت کردیم.

یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های والدین شهریه‌گاه هفتک مدارس غیردولتی است. اول از شیوه تعیین آن بگویید.

در موضوع شهریه، هر مدرسه با مدرسه دیگر تفاوت دارد. یعنی اکنون که در استان ۱۵۰۰ مدرسه غیردولتی داریم، ۵۰۰ انوع شهریه متفاوت هم وجود دارد. هر مدرسه براساس موارد بسیاری مانند منطقه شهری، تجهیزات و توانمندی‌هایی که دارد، شهریه‌های مختلفی خواهد داشت. درواقع مبلغ شهریه دو بخش است؛ یکی شهریه مصوب که هر یک از اولیا هنگامی که برای ثبت‌نام به مدرسه مراجعه می‌کنند باید به طور کامل بپردازند و شهریه دیگر مربوط به فوق برنامه‌ها و انتخابی اولیاست. اگر ولی دانش‌آموزی به شرکت فرزندش در کلاس‌ها یا جلسات مختلف تمایل ندارد، می‌تواند از پرداخت آن خودداری کند.

این بد نیست؟ این همه تنوع و تفاوت؟

اتفاقا وقتی شهریه متناسب با وضعیت مدرسه باشد، نسبت به وقتی که همه را به یک چشم ببینیم، به واقعیت و عدالت نزدیک‌تر است. در موضوع شهریه موقعیت جغرافیایی مدرسه هم اثرگذار است؛ یعنی شهریه مدارس مشهدی بیشتر از دیگر مناطق استان است.

پرداخت شهریه پس از ثبت‌نام هم یکی از دردهای والدین است. بالاخره والدین کی باید شهریه بدهند؟ هر مدرسه‌ای انکار برای خودش یک قانون دارد.

یک پیش‌ثبت‌نام داریم و یک ثبت‌نام قطعی. بیشتر مدرسه‌ای که کیفی‌تر یا مشهورتر هستند، از دی و بهمن پیش‌ثبت‌نامشان را آغاز می‌کنند و تا زمانی‌که آدامه پیدا می‌کند که بخش نامه سال جدید اعلام شود که معمولا نیمه اردیبهشت ماه است. چون شهریه هنوز مشخص نشده است، باید مبلغی که به خانواده‌ها اعلام می‌کنند، براساس سال قبل باشد و به والدین اعلام‌کنند که علی الحساب است. اگر خانواده‌ای از ثبت‌نام انصراف بدهد، مدرسه موظف است در این مرحله همه هزینه را بازگرداند. اینکه مدرسه چقدر بابت پیش‌ثبت‌نام

دریافت‌کند، بین والد و مدرسه توافقی است. گاهی مدرسه می‌گوید مثلا یک میلیون تومان بدهید که مطمئن شوم در این مدرسه می‌مانید، اما گاهی هم مدرسه آن قدر متقاضی دارد که مبلغ بیشتری تعیین می‌کند. نکته دوم این است که وقتی شهریه‌ها اعلام شد، ثبت‌نام به طور رسمی آغاز می‌شود و بازگرداندن شهریه در صورت انصراف مسمول قانون خاصی خواهد شد. اگر والدین تا قبل از آغاز مهرماه انصراف دهند، ۵ درصد مبلغ شهریه کسر خواهد شد و اگر بعد از شروع سال تحصیلی انصراف دهد، ۵۰ درصد. در صورتی که امتحانات نوبت اول آغاز شده باشد، هیچ مبلغی بازگردانده نمی‌شود.

مدارس مشهور مبلغ زیادی را در پیش‌ثبت‌نام دریافت و برخی تاکید می‌کنند که والدین تا شهریورماه شهریه را تسویه کنند. به نظر می‌رسد مدرسه‌ای که شهرت یا متقاضی زیادی دارند، برای خودشان سبک و سیاق ایجاد کرده‌اند.

البته در قانون نیامده است که شهریه را می‌توان به صورت اقساط پرداخت کرد؛ یعنی فردی که در مدرسه غیرانتفاعی ثبت‌نام می‌کند، موظف است مبلغ را کامل بپردازد.

پس والدین باید مبلغ را یکجا بپردازند؟

بله. مثل این است که بروید فروشگاه و خرید کنید، اما مانند همان فروشگاه‌هایی که برای جلب رضایت مشتری، اقساط را هم در نظر می‌گیرد، مدارس هم شهریه را اقساطی می‌کنند.

شاید هم به دلیل این قسط بندی می‌کنند که شهریه زیاد است و اگر نقد باشد، خیلی‌ها توان پرداختش را ندارند.

برخلاف اینکه به نظر می‌رسد عمده کسانی که در مدارس غیردولتی ثبت‌نام می‌کنند، مرفه هستند، این طور نیست. اتفاقا بیشتر قشر کارمند هستند. شاید به این دلیل است که مثلا دانش‌آموزان نوبت ثابت صبح باشند یا مدرسه خدمات بهتر و فوق برنامه داشته باشد.

اینکه از چندماه قبل شهریه را می‌گیرند و در حساب مدرسه می‌ماند، اشکالی ندارد؟ به هرحال مبلغ زیادی خواهد شد.

خیر، اشکالی ندارد، چون قانون‌گذار جزئیات آن را مشخص کرده است. اگر اشکالی وجود داشت، اعلام می‌کرد که ثبت‌نام کنید و شهریه را مهر پرداخت کنید. درواقع دریافت شهریه اغلب تا اسفندماه هرسال تحصیلی طول می‌کشد، به‌ویژه در مناطق کم‌برخوردارتر. این‌ها درحالی است که مدارس غیردولتی حتی یک ریال

هم از دولت دریافت نمی‌کنند. بنابراین مدرسه‌ای که می‌خواهد سرپا بماند یا هرسال امکاناتش را افزایش دهد، باید شهریه را به تدریج دریافت کند. ضمن اینکه مدارس در همه روزهای سال و تابستان هم باز هستند، یا تعمیرات دارند یا درحال ارتقای امکانات هستند. مدرسه به محض باز شدن درش، هزینه دارد.

چند مدرسه غیرانتفاعی در مشهد وجود دارد؟ ۷۵۰ مدرسه غیردولتی داریم.

در همه مناطق شهر به شکل یکسان پراکنده هستند؟

خیر، ناحیه ۴ در این زمینه رتبه اول را دارد. بعد از آن نواحی ۶، ۷، ۳ و... ناحیه ۴ بیشترین وسعت را دارد و خانواده‌های برخوردار هم در این منطقه قرار دارند.

سقف تعداد دانش‌آموزان در هر کلاس باید چند نفر باشد؟

تعداد دانش‌آموزان هر کلاس براساس فرم اداره کل نوسازی مشخص می‌شود. اداره نوسازی چارچوب مشخصی دارد براساس آن نظر کارشناسی می‌دهد. این موضوع محل اعتراض والدین است. به جز چند مدرسه معدود که فضای بزرگی دارند، تقریبا بیشتر مدارس یک واحد آپارتمان هستند و کلاس‌های کوچکی دارند. بناهای مدارس به دو بخش سال ۱۳۹۸ و قبل و از آن سال به بعد تقسیم می‌شوند. قبل از آن سال، تعداد دانش‌آموزان بیشتر بوده است، اما پس از آن تعداد دانش‌آموزان کمتر شد.

یعنی ملاک سنجش تغییر کرد؟

بله، یعنی سخت‌گیرانه‌تر شده و عدد دانش‌آموزان تغییر کرده است. آن زمان اگر بیست نفر در هر کلاس بودند، اکنون به چهارده نفر کاهش پیدا کرده است. باید فضا را ببینیم و بگوییم آیا قانون رعایت می‌شود یا خیر.

لان هم کلاس‌های پرجمعیت داریم؛ مدرسه‌ای که مشهورند و ساختمان بزرگی هم ندارند. والدین هم ترجیح می‌دهند فرزندشان به مدرسه‌ای مشهور برود، هر چند که ۲۵ نفر در یک کلاس باشند.

بسیاری از آن‌ها یک خانه هستند که به مدرسه تبدیل شده‌اند و نباید توقع مدرسه دولتی را داشته باشیم که مثلا در آن درس خوانده

پا دیده‌ایم. قطعا مدرسه‌های کنونی محدودیت‌های خودشان را دارند.

پس یا اداره نوسازی نباید مجوز بدهد یا باید بگوید تعداد دانش‌آموزان را کمتر کنند.

اینجا دو تا نکته وجود دارد؛ یکی اینکه اداره نوسازی قطعا تا مجوز ندهد ما هم مجوز راه‌اندازی نمی‌دهیم. از طرف دیگر، اگر یک مدرسه تعداد دانش‌آموزانش را کم کند، با هزینه‌های سرسام‌آوری که دارند، مثل اجاره بها که افسارگسیخته است، تناسب ایجاد نمی‌شود. آن وقت هزینه شهریه رقم بزرگی می‌شود و خانواده‌ها توان پرداخت آن را ندارند.

بسیاری از مدارس غیردولتی یک‌خانه هستند که به مدرسه تبدیل شده‌اند و نباید توقع مدرسه دولتی را داشته باشیم که مثلا در آن درس خوانده پادیده‌ایم. قطعا مدرسه‌های کنونی محدودیت‌های خودشان را دارند

برخی از مدارس غیرانتفاعی در مناطقی ایجاد می‌شوند که مدرسه دولتی جواب‌گوی تعداد دانش‌آموزان نیست. درست است؟

بله، عمده مدارس دولتی پرجمعیت هستند و حتی بیش از ظرفیت استاندارد دانش‌آموز دارند. از کلاس چهل نفری براساس درخواست انتظار تربیت و آموزش داشت. برای همین، دلیل استقبال والدین از مدارس غیردولتی، دغدغه آن‌ها است. برخی مراکز غیردولتی ما در کنار مدرسه دولتی و پرجمعیت هستند.

چرا شهریه مصوب مدارس هر سال این قدر دیر اعلام می‌شود؟

من هم با شما موافقم و در جلسه‌ای که در وزارتخانه داشتیم، گفتم بخش نامه را در بهمن ماه بفرستید که تا اسفند کارهای اداری‌اش انجام شود و هم زمان با سال جدید شهریه اعلام شود.

در چه بخشی بیشترین شکایت را از مدارس غیردولتی دارید؟

در موضوع شهریه. اسفندماه هر سال زمان تسویه شهریه مصوب است و بیشترین شکایت همان زمان است.

هنگام ثبت‌نام تا چطور؟ برای مصاحبه‌ها و آزمون‌ها؟

وقتی مدرسه‌ای متقاضی زیادی دارد، چه‌کاری می‌تواند انجام بدهد؟ باید فیلتری برای انتخاب دانش‌آموزان بگذارد. هر کدام از ما هم اگر این شرایط را داشته باشیم، روشی برای سنجش و انتخاب پیدا خواهیم کرد.

شما روشی برای سنجش کیفیت مصاحبه‌ها دارید؟

خیر، با خود مدارس است. در قانون داریم که در مقطع ابتدایی نباید آزمون گرفته شود، اما مدارس حق دارند در هر مقطعی مصاحبه بگیرند. مثلا مدارس رویکردی باید مصاحبه بگیرند تا خانواده‌های هم طیف خود را جذب کنند و برای آموزش‌ها به مشکل نخورند. ما کاری به جزئیات مصاحبه‌ها نداریم.

درباره کیفیت آموزش چطور؟ آموزش همه مدارس با کیفیت نیست. برای مثال والدین می‌گویند مدرسه‌ای اعلام کرده است که روان‌شناس دارد یا کلاس خاصی برگزار می‌کند، اما به تعهداتش عمل نکرده است؟

مدارس غیردولتی ویژگی‌های خودشان را دارند و بستگی دارد که از چه منظری به آن‌ها نگاه کنیم. از این‌نظر که والدین چون هزینه پرداخت می‌کنند، مطالبه‌گری هم دارند، خوب است و خانواده به طور مکرر وضعیت مدرسه را رصد می‌کند. درعین حال این مسئله برای خانواده توقعاتی ایجاد می‌کند که گاهی خارج از سطح مدرسه است. مؤسسان می‌گویند سروکله‌زدن با درخواست خانواده‌ها ماجراهای بسیاری دارد، اما در بحث شکایت چنانچه مدرسه تعهدی داده باشد یا خارج از محدوده قانونی عمل کرده باشد، پیگیری می‌کنیم.

چرا بین شهریه رشته‌های مختلف در مقطع متوسطه دوم تفاوت وجود دارد؟ مثلا تجربی از همه بیشتر است.

در دوره متوسطه، شهریه پایه دوازدهم نسبت به دو پایه قبل ۱۵ درصد بیشتر است، به دلیل سختی بیشتر و کنکور؛ اما در مقطع متوسطه چون خانواده‌ها دغدغه کنکور دارند، معمولا بخشی از شهریه مربوط به برنامه‌ها، مشاوره‌ها و آموزش‌های کنکوری است. بین رشته‌ها تفاوت نداریم، اما چون رشته تجربی آموزش و خدمات متفاوت و بیشتری دارد، شهریه بیشتری هم خواهد داشت. همه این جزئیات در قراردادی که والدین ابتدای سال امضا می‌کنند، مشخص است. حتی قسمتی داریم مربوط به انجمن اولیا و مربیان در مدارس غیردولتی که جایگاه خیلی بالاتری نسبت به مدارس دولتی دارند. بعضی خدمات مدرسه را انجمن اولیا و مربیان می‌توانند تصویب و به والدین اعلام کنند. همه این‌ها تعریف دارد و مشخص است. انجمن اولیا درباره اردو تصمیم می‌گیرد و هزینه را مشخص می‌کند و نظارت یا انجمن است. همه این‌ها قالب دارد، باقیمت

مشخص. به همه شکایت‌ها می‌توانیم با مشخص کردن جزئیات رسیدگی کنیم.

شهریه هر سال چند درصد اضافه می‌شود؟ سال گذشته بین ۳۸ تا ۴۰ درصد اضافه شد، اما امسال تا ۴۲ درصد احتمال افزایش داریم که تا اوایل اردیبهشت ماه اعلام می‌شود.

درباره تعداد شکایت‌های پارسال آمار دارید؟

در سال تحصیلی ۱۴۰۲ تعداد ۲۸ شکایت از مدارس در استان ثبت و رسیدگی شد. درواقع این تعداد به ما راجع داده شده و دیگر موارد در ادارات نواحی مختومه شده است. بهتر است والدین ابتدا شکایتشان را در ناحیه مطرح کنند و اگر به حق خود نرسیدند، به استان مراجعه کنند.

کیفیت آموزش و پرورش در مدارس غیردولتی را چطور کنترل می‌کنید؟ والدین زیادی اعتراض دارند؟

همکاران ما در بازدیدها وضعیت را بررسی می‌کنند. در طول سال هم نظارت وجود دارد. گاهی هم همان طور که گفتم، انتظارات والدین از مدرسه زیاد است. معتقدم به طور کلی مدرسه‌ای که رویکرد آموزشی خوبی دارند، باید در شکل مدارس غیردولتی اداره شوند. مدارس ما تلاش می‌کنند کیفیت آموزشی را صد درصد دنبال کنند. به نظرم اگر به دنبال مدارس تمام ساحتی می‌گردید، باید آن را بین مدارس غیردولتی پیدا کنید.

پس شما از نحوه آموزش‌ها و عملکردشان راضی هستید؟

حوزه غیردولتی برای ما یک حوزه پرکار و پرفراز و نشیب است. طبیعی است که با چشم اندازه‌ها و برنامه‌های عالی که ما تعریف کردیم، هنوز انتظارات زیاد باشد، اما خیلی‌ها کیفیت خوبی دارند. همین که در سال تحصیلی گذشته نسبت به سال قبل از آن، ظرفیت دانش‌آموزان مدارس غیردولتی حدود ۱۵ درصد بیشتر شده است، نشان می‌دهد که خانواده‌ها از این مدارس راضی‌اند که از آن‌ها استقبال کرده‌اند.

شاید به دلیل این باشد که مدارس غیردولتی تلاش می‌کنند تغییراتی اعمال کنند، اما مدرسه دولتی انگیزه‌ای برای بهتر شدن ندارد.

بله. والدین هر دو نوع مدرسه را مقایسه می‌کنند و به سمت غیردولتی می‌روند. اگر دولتی کشتی بیشتری داشت، یا غیردولتی‌ها افت کیفیت داشتند، این آمار باید برعکس می‌بود. با وجود اینکه هزینه‌ها هم بیشتر شده است، تعداد مخاطبان غیردولتی‌ها هم بیشتر شدند.